

► ANALİZ /DR. SELİM VATANDAŞ

EKİM 2026

AVRUPA'DA HALK NE DÜŞÜNÜYOR? 2027'YE GİRERKEN ANKETLER KONUŞURKEN SOKAKLAR DOĞRULUYOR

www.insamer.com
info@insamer.com

İNSAMER
İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Yaklaşık 750 milyonluk nüfusuyla Avrupa, uluslararası sistemin ekonomik ve siyasi açıdan en önemli bölgelerinden biridir. Avrupa bir yandan sınırları ötesindeki krizlere bütüncül ve yapıcı bir yaklaşım sergilemediğine ilişkin eleştirileri karşılamaya çalışırken, öte yandan da sınır içinde sınavlarını aşmaya çalışmaktadır.

Düşük büyüme hızı, giderek yaşlanan nüfus, bütçe açıkları, savunma harcamalarına ilişkin çekimser yaklaşım, NATO bağımlılığı, AB genişleme politikasındaki iki yüzlü tutum, Balkanlar'daki sosyoekonomik çalkantılar, kıta Avrupası'nda aşırı sağın yükselişi gibi birçok başlık hem Birlik boyutuyla hem de kıta ölçeğinde Avrupa'nın kritik sınavları olarak karşısında durmaktadır. Bunun ötesinde halk nezdinde de özellikle geleceğe ilişkin ciddi bir kaygı, ekonomik olarak ise hayat pahalılığının getirdiği bir yorgunluk bulunmaktadır.

Saha Anketlerinde Hayat Pahalılığı

Avrupa'da neler oluyor sorusunu cevaplayabilecek 2026 yılında yayımlanan iki ayrı kapsamlı saha araştırması mevcuttur. Bunlardan biri Avrupa Dış İlişkiler Konseyi'nin [ECFR] 6 bin kişinin verilerine dayanarak gerçekleştirdiği "Avrupa Nostaljisi" başlıklı araştırmadır. Bir diğeri ise Avrupa Parlamentosu'nun Stratejik Ajanda [2024-29] çalışmaları çerçevesinde hazırladığı Avrupa 2026 İlkbahar Eurobarometresi'dir.

Her iki araştırma da "Avrupalılığın, Avrupa halkının temel meselesi olmadığını" söylemektedir. Yani Avrupa'nın bizatihi kendisi, üzerinde yaşayan halkların gündeminde birinci mesele değildir. ECFR'a göre Avrupa toplumunda "gelecekte bir Avrupa tahayyülü"ne ilişkin bir boşluktan ötesi bulunmamaktadır.

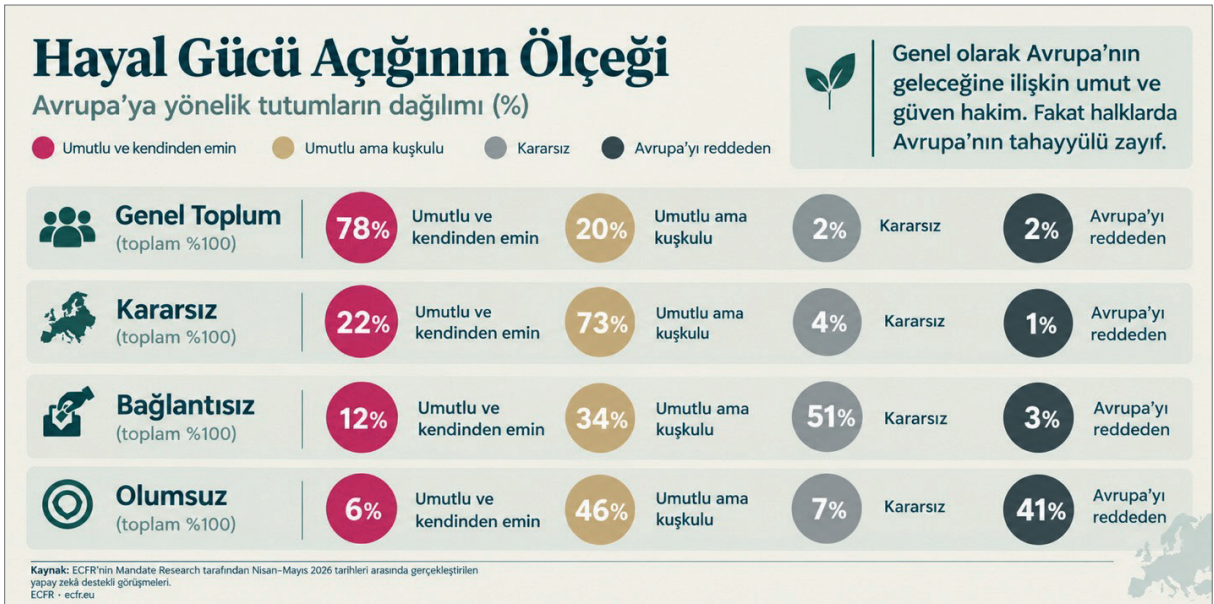
ECFR araştırmasında katılımcılara "5 yıllık uzun bir uykudan uyanan arkadaşın Avrupa nasıl?" diye sorsa arkadaşına ne derdin şeklinde bir soru iletilmiştir. Cevapların %68'i "Avrupa'nın genel olarak bir bozulma içinde olduğunu ve hayatın maalesef normal seyrinden çıktığını" ifade etmektedir. Ayrıca savaş, çatışma ve güvenlik sorunları ile mücadele etmekte diyenlerin oranı ise %43 olarak kaydedilmiştir.

Bu bize Avrupalıların zihnindeki Avrupa tahayyülünün çalkantılı bir resme sahip olduğunu göstermektedir. Öyle ki pozitif bir yaklaşımla "Avrupa bir uyanışta ve uluslararası gelişmelere karşılık veriyor." diyenler ise sadece %12'lik bir orana sahiptir.

Yine Avrupa'nın tehlikede olduğunu düşünenler ise %56 gibi yüksek bir orandadır. Buna rağmen katılımcılar tarafından "gelecekte barış dolu, güven içinde bir Birlik arayışının esas olduğu"

vurgulanmaktadır. Birliğin tüm çalkantılarına rağmen katılımcılar %90 çoğunlukla “daha fazla Birlik” demiştir! Bu noktada yüz yüze mülakatlar ise halklar nezdinde gelecekte Avrupa'nın ne olacağına ilişkin tahayyülü liderlerin belirleyeceğini ifade etmiştir.

Birlik içinde bir Avrupa düşüncesine genel olarak olumlu bakanlar %78 oranda geleceğe ilişkin umutludur. Fakat saha araştırmasında iki nokta özellikle not düşülmüştür. Bunlardan birincisi Avrupa'nın yavaşlığıdır [%32] bir diğeri ise Avrupa'nın iki yüzlülüğüdür [%30].

Avrupa içindeki bürokratik aparatlar gereğinden fazla büyük ve hantal olduğu “Bir karar alınması iş işten geçiyor.” ifadesiyle kayda geçmiştir. Katılımcılara göre Avrupa’da ülkeler majör krizlere ilişkin ne sorumluluk almak ne de yetkilerini devretmek istemektedir. Bir prosedüre ilişkin kararların alınması üzerine bile yıllarca hatta on yıllarca çalışan Avrupa’nın bu hantallıkla ABD, Çin ve Hindistan’la rekabet etmesi mümkün görünmemektedir.ⁱ

Ayrıca Avrupa’nın özellikle entegrasyon ile ilgili siyasi kararlarda dürüstlük ve tutarsızlıktan yoksun oluşu bir diğer boyut niteliğindedir. Fransa’da LFI, Almanya’da Die Linke ve İngiltere’de Yeşil Parti bu “hayal kırıklığı”nı sıkça vurgulamaktadır. Örneğin Rusya, Ukrayna’ya saldırırken kötü adam olurken; İsrail Filistin’e saldırdığında, Filistinlilerin terörist olarak adlandırılması Avrupa toplumuna da rasyonel gelmemektedir.

Bu noktada Filistin’deki soykırımın Avrupa Birliği içinde de karşı duruşlarla ciddi kırılmaları açığa çıkaran turnusol kağıdı mahiyetinde olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen’in İsrail’in insan hakları ihlallerine neredeyse koşulsuz desteği sadece kişisel hüviyetine zarar vermemiştir, aynı zamanda Birliğin de insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasi gibi temel değerlerini erozyona uğratmıştır. Ayrıca değer temelli bir normlar Avrupası idealinin imkanlarına ilişkin inancın zayıflamasına neden olmuştur.ⁱⁱ

Avrupa Birliği, kıtanın normlarla şekillenmiş kurumsal yüzüdür. Fakat bu jeopolitik idealin güneydoğusuna ilişkin planlar 2004’te 10 üyenin dahil edildiği büyük genişlemeden bu yana bir bacağı eksik bir sandalye konumundadır. 1990’larda Balkanlardaki çalkantı ve savaşların ardından AB, 2003’te Sırbistan, Bosna-Hersek, Kosova, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Arnavutluk’u uzun vadede birliğe katmayı hedef olarak koymuştur. Fakat 23 sene içinde sadece Hırvatistan [2013] üyeliğe kabul edilebilmiştir. Batı Balkanlar’a ilişkin AB üyeliği motivasyonu hala mevcut olsa da; inandırıcılığı giderek zayıflamaktadır.ⁱⁱⁱ

Refahın Düşüşü Toplumsal Hareketlere Neden Oluyor

Küresel ölçekte yaşanan çalkantılara rağmen Avrupa, genel itibarıyla istikrarla özdeşleştirilen bir coğrafya olmayı sürdürmektedir. Küresel insani göç akışının yönünün halen Avrupa’ya doğru olması bu önermeyi teyit eder niteliktedir.

Avrupa Parlamentosu’nun gerçekleştirdiği ve 26 bin 500 kişinin verilerine dayanarak hazırlanan bir diğer anket sonuçlarına göre ise insanların Avrupa’da en temel önceliği “hayat pahalılığı”dır. Ardından da ekonomik koşullar ve iş bulma gelmektedir. Birliğin temel değeri olarak kabul görülen “Demokrasi” ise, güvenlik, halk sağlığı, yoksulluk ve iklim değişikliğinin ardından yedinci sıradadır.^{iv}

Buna rağmen sorunlarla dolu bir dünyada Avrupalıların %75'i AB'nin bir istikrar alanı olduğunu düşünmektedir. Ayrıca %58'i ise gelecek ile ilgili kaygılı olduğunu vurgulamaktadır. Bunun temelinde ise hissettikleri belirsizlik [%44] duygusu yer almaktadır.

Fakat tüm bu resmin AB vatandaşları arasında AB'nin parçalanmışlığına ve çöküşüne işaret etmediğini de vurgulamak gerekmektedir. Avrupalıların %90 oranla ezici bir çoğunluğu mevcut koşullar altında birlik ve işbirliği içinde hareket edilmesini talep etmekte ve %75'i AB'yi güvenli bir liman olarak görmektedir. Ayrıca AB'nin küresel düzende uluslararası hukuka saygı gösterilmesini teşvik etmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Burada Birlik halklarının, bir normlar ve idealler kurumu olarak Avrupa tahayyülünün beslenmeye devam edilmesi gerektiğini arzula-dığı görülmektedir. Nitekim AP araştırmasının da "AB'nin küresel sorunlarla başa çıkabilmek için daha fazla imkâna ve yetkiye sahip olmasını" talep eden %73'lük oran ve AB içinde güvende hissetme [%74] bu vurguyu desteklemektedir.^v

Eylemler Anket Sonuçlarını Doğruluyor

Ekim 2026'da hayat pahalılığı, konut krizi ve kamu hizmetlerinin bozulması gibi gerekçelerle Avrupa'nın birçok ülkesinde eş zamanlı protestoların başlaması Avrupa Parlamentosu ve ECFR'in gerçekleştirdiği anketlerin bir çeşit yansıması niteliğindedir. Fransa'da 2026 sonbaharında liselilerin eğitim talepleri ile başlayan protestolar "geçim derdi taleplerine" evrilmiş ve giderek şiddetlenmiştir.^{vi} İtalya'da 18 Ekim'deki askeri harcamalara ve lükse karşı gerçekleştirilen

gösterilerde 271 kişi gözaltına alınmış, eylemler Roma ve Bolonya gibi şehirlere de sıçramıştır.^{vii} Portekiz, İspanya, Belçika'da yüksek konut maliyetleri ve kiralara karşı eylemler yayılmaya devam etmektedir.^{viii} Almanya'da Edi Rama hükümetindeki yolsuzluklara karşı öğrenci hareketleri de giderek büyümektedir.^{ix}

Avrupa halkları 2020 yılındaki küresel koronavirüs krizi öncesindeki refah seviyesinin altına düşmüş durumdadır ve sahip oldukları eşiyi kaybetmek istememektedir. Saha anketleri giderek pahalılaşan bir Avrupa'nın toplum üzerindeki stresini yansıtmaktadır. 2026 yılının sonbaharı ile başlayan eylemler alım gücündeki düşüşün ve yeni nesillerin geleceğe ilişkin umutsuzluğunun bir sonucudur.

Sonnotlar

- i Pawel Zerka, “Future Nostalgia: Europe’s Unfinished Song”, ECFR, Eylül 2026. <https://ecfr.eu/special/future-nostalgia-europes-unfinished-song/>
- ii Selim Vatandaş, “İki Yüzlü mü Yoksa İkircikli mi?: Avrupa Birliği’nin Gazze Krizi’ndeki Hezimet”, İNSAMER Analiz, 5 Aralık 2023. <https://www.insamer.com/tr/uploads/pdf/iki-yuzlu-mu-yoksa-ikircikli-mi.pdf>
- iii EU Reporter, “Support for EU accession remains high across enlargement partners, latest surveys show”, Haziran 2026, <https://www.eureporter.co/politics/eu-accession/2026/06/23/support-for-eu-accession-remains-high-across-enlargement-partners-latest-surveys-show/>; Batı Balkanlarda en yüksek Arnavutluk [%92] ve Kosova [%83] AB üyeliğine ilişkin güçlü bir motivasyona sahip. Karadağ, Kuzey Makedonya ve Bosna Hersek’te ise AB’ye katılıma ilişkin olumlu yaklaşım %60’ın üstünde. Sırbistan ise %31 ile AB üyeliği için en düşük desteğe sahip.
- iv European Commission, Standard Eurobarometer 105 - Spring 2026 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3613>
- v European Parliament, “EP Spring 2026 Survey”, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3752>
- vi Janis Laizans, Stamos Prousalis ve Yann Tessier, “Mass protests in France spiral into worst riots in years”, Reuters, 17 Ekim 2026 <https://www.reuters.com/world/students-trade-unions-yellow-vests-set-protest-across-france-2026-10-17/>
- vii Elisa Anzolin, “Milan luxury shops close for fear of new unrest as government prepares to deploy troops”, Reuters, 19 Ekim 2026 <https://www.reuters.com/world/italian-police-detain-hundreds-stores-looted-weekend-unrest-milan-2026-10-19/>
- viii Le Monde “Italy, Spain, Belgium, Portugal: Social unrest spreads across Europe amid soaring energy prices and a housing crisis” 20 Ekim 2026, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2026/10/20/italy-spain-belgium-portugal-social-unrest-spreads-across-europe-amid-soaring-energy-prices-and-a-housing-crisis_6759435_4.html
- x Elona Elezi, “Albania’s student protests are only getting bigger” Deutsche Welle, 23 Ekim 2026, <https://www.dw.com/en/albanias-student-protests-are-only-getting-bigger/a-79735213>

İNSAMER
İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

www.insamer.com